

Pára és tövissek

Gálhidy Péter és Szalontai Ábel kiállítása

Szent István-bazilika, 2016. VII. 8-ig

HEMRIK LÁSZLÓ

Nemrégiben Brüsszelben jártam. A rövidre szabott városnézés során eljutottam a Szent Mihály és Szent Gudula-székesegyházba. A grandiózus épület bejáratától nem messze, a bal oldali hajóban Bill Viola négycsatornás videója volt látható: a *Mártírok – Föld, Levegő, Tűz, Víz* (2014). Megdöbbentő erővel hatott a dolgok illetén együttállása, pedig sejtésem se lehetett, hogy éppen egy héttel vagyunk a brüsszeli terrortámadás előtt, ráadásul ezt megelőzően már találkoztam a mester egy templomtérben elhelyezett munkájával a velencei Chiesa di San Gallóban (*Ocean Without a Shore*, 2007). Újból bebizonyosodott, hogy értelmezési

SZALONTAI ÁBEL:
Páratövis, 2016,
fotográfia, arcív digitális nyomat,
változó méret

GÁLHIDY PÉTER:
Forrás vidékén, 2014,
tölgyfa, 181x10x15 cm

lehetőségeket nyerhet a művészet, ha kiszabadul az intézményes elszigeteltségéből. Másként, de szintén nagyot ütött, amikor a bécsi Naturhistorisches Museum fogadócsarnokában egy Jeff Koons-objekttel találtam szemben magamat (*Balloon Venus*).

Gálhidy Péter és Szalontai Ábel kiállítása a Szent István-bazilika művészeti galériájában látható. Különös szituáció ez. A magyar katolikus egyház egyik kultikus épületéről van szó, ugyanakkor a galériának kijelölt hely vajmi kevés spirituális aurával bír, hisz nem más, mint egy megtört felületekkel tagolt funkcionális tér, mely a panorámaki látó felé vezet és engedi át a turistákat, akik ottjártamkor is lelkesen jöttek-mentek, de közülük csak kevesek csodálkoztak rá a kiállított művekre. Pedig. Pedig nem bánták volna meg, ha lelépnek az idegenforgalmi ösvényről.

Páratövis. A művészek Weöres Sándor egysorosát választották a kiállítás címéül. A költő teljességigénye, művészetének szelíd forradalmisága nyilvánul meg ebben az összetett szóban is. Koncentrált világteremtés. Weöres a vertikálitás, a lehetséges, a hagyományos érzékekkel nem kódolható kiterjedések és történések művésze volt. Nem csoda, hogy gyakran hozta zavarba az olvasót. Zavarban vannak most a galériába tévedt emberek is, ezt a teremőr hölgytől tudom. Tétovák, bizonytalanok, de ami ennél is kínosabb, hogy ő, mármint a teremőr, nem tud segíteni nekik, mert nincsenek szavai, amelyekkel a művekről beszélni tudna. Talán meglepő, amit mondok, de a maga ártatlanságában ez egy ideális helyzet, csak egy pillanat választja el attól, hogy rá lehessen látni a hegyes végű hajtásképletté sűrűsödő párára.

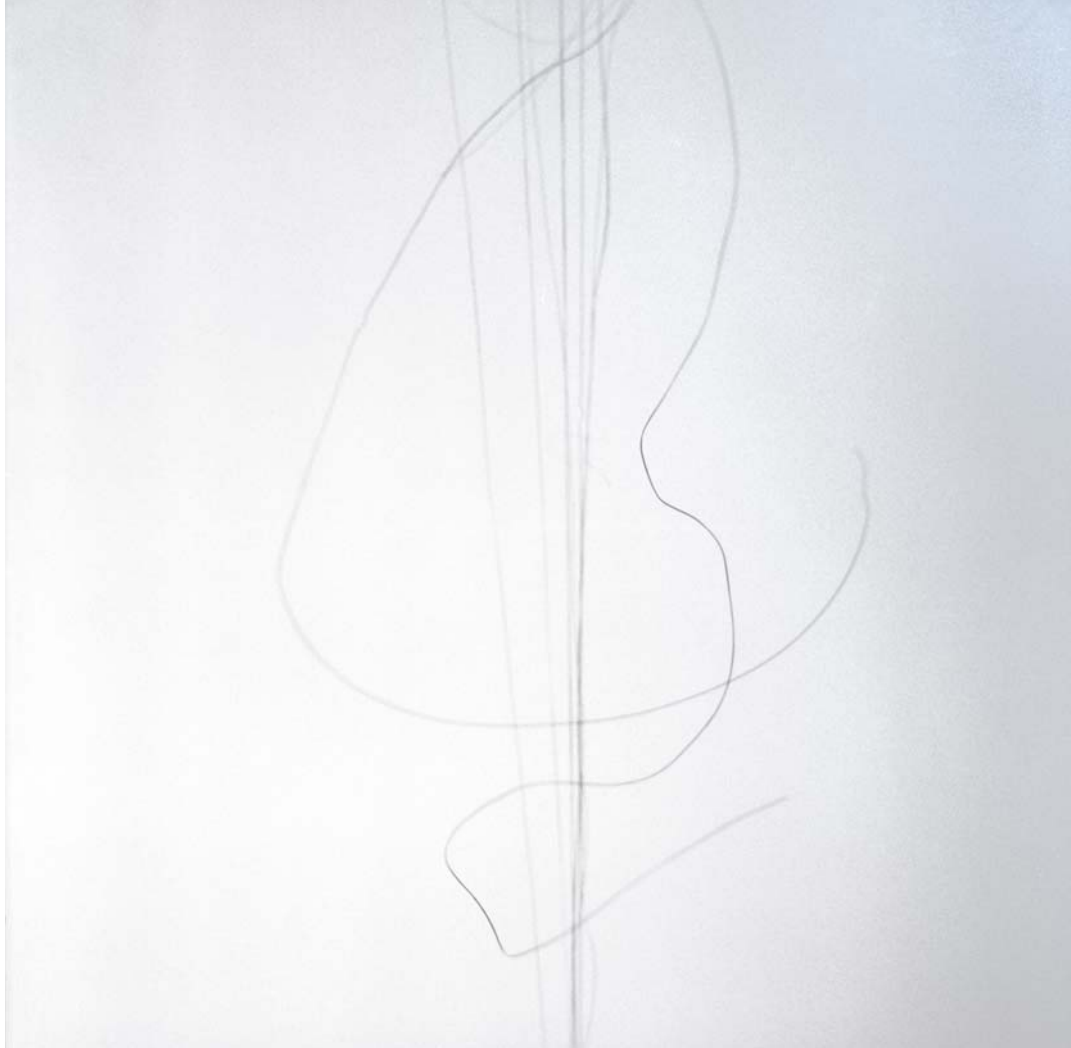
Két azonos generációhoz tartozó művész, egy szobrász és egy fotós alkotásai láthatók a térben. Pára és tövis. Egymás mellé rendezve. De grammatikailag a páratövis egy alárendelő, eredethatározói szószer-

fotó: Szalontai Ábel

kezet. Így teremődik a misztérium a költészetben. A kiállítás több más momentumban is követi Weöres minimál poémájának kéttagúságát. A művészek alkotásai dialógust folytatnak egymással a kiállításban. Nem írja felül egyik a másikat, nem kiabálják túl egymást, diszkrétek, elmélyültek, mert éppen visszafogottságukban teljeseznek ki: a művészi akarat nem követelőzik ezekben az alkotásokban. A redukció, a szűkítés, a befelé fókuszálás jellemző rájuk, hogy onnan, a mélység homályából bontsák ki a látványt.

Gálhidy valódi tövist formáló szobra vezet fel a tárlatot. Ám ezt követően a biológiai alaktani ismeretek nem vezetnek eredményre. Gálhidy „tövisszobrai” egy lehetséges természet gyermekei, ráadásul gyakran antiszobrászati szituációkat generálnak: a finom íveket, hullámokat leíró „alig test” szobrok a tér legvalószínűbb pontjain tűnhetnek fel. Miközben az anyaggal igen érzékenyen bánó, formateremtő művészettel van dolgunk. Gálhidy ahhoz a generációhoz tartozik, akik innovatív módon találtak vissza a fához, annak sajátos faktúrájához, szépségéhez és eleveenségéhez. Gondoljunk csak bele, milyen izgalmas kapcsolat bontakozhat ki ezen organikus alakzatok és a középkori, szen-

foró: Szalontai Ábel

teket formáló faszobrok között – ha már egy bazilikában vagyunk. Gálhidy szobrai jellemzően kéttagúak, egyik elemük a valóság egy darabja, egy tárgy, egy használati eszköz, míg a másik az előbbihez illesztett művészi állítás, egy „ködszurkáló”. Gálhidy kiállított két más felfogású művet is. Egy üreges farönk pereméből kifaragott erdőt és egy leplet formáló fareliefet (a művészek nem látták el feliratokkal a műveket), amelyek érzésem szerint nem igazán tudtak integrálódni a kiállításba, míg a fent leírt szobrok a kiállítás legerősebb darabjai.

Szalontai Ábel szubjektív dokumentarizmusa a mikrovilágokig, az elemi szálakig, az elemi testek felületének alapstruktúrájáig jutott el a kiállított fotósorozataiban. A nagyítási módszerrel kiemel, felmutat, de leginkább finomra hangolja érzéseinket, s teszi ezt a harsányság legkisebb jele nélkül. Nem véletlen a fekete-fehér tradíció továbbvitele sem. Szalontai pára finomságú szövetrendszerei és a talán még annál is légiesebb hajszálképei tettek rám igazán nagy hatást, Helena Almeida műveinek érzékenységét juttatták eszembe. E munkák legsajátosabb vonása a sík valószínűtlen, de mégis létező mélységdimenziójának láttatása. Rendkívül látványosak az általam lélekmeteoritnak nevezett, hol fehér, hol sötét alapra helyezett, különböző karakterű köveket megjelenítő munkák, de ezekben talán valamivel kevesebb a lírai rejtélyesség.

Gálhidy Péter és Szalontai Ábel kiállítása kereső-kutató csöndje a szakralitásig merészkedik, és erre nem csak a bazilika profán tereinek van szüksége.

SZALONTAI ÁBEL:

Páratövis, 2016, fotográfia, arcív digitális nyomat, változó méret

GÁLHIDY PÉTER:

Kendő, 2016, vörösfenyő, 73x61x5cm